

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ “ЮРИДИЧНА
АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО”

Електронне видання

**МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ТА ЗАВДАННЯ
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
З КРИМІНАЛІСТИКИ**

**галузь знань 0304 “Право”,
освітньо-кваліфікаційний рівень “Бакалавр”,
напрямок підготовки 6.030401 “Правознавство”**

для студентів IV курсу заочного факультету

**Харків
2012**

Методичні поради та завдання до практичних занять з криміналістики (галузь знань 0304 “Право”, освітньо-кваліфікаційний рівень “Бакалавр”, напрям підготовки 6.030401 ”Правознавство”) для студентів IV курсу заочного факультету / уклад.: В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова, В. А. Журавель та ін. – Х.: Нац. ун-т “Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого”, 2012. – 15 с.

У к л а д а ч і : В.Ю. Шепітько,
В.О. Коновалова,
В.А. Журавель,
В.І. Алексійчук,
І.В. Борисенко,
С.Ф. Денисюк,
А.Л. Дудніков,
М.В. Капустіна,
О.Л. Мусієнко,
В.В. Семенов,
О.В. Фунікова,
В.М. Шевчук

*Рекомендовано до видання редакційно-видавничою радою
університету (протокол № 10 від 14.12.2012 р.)*

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

На четвертому курсі студенти заочного факультету опановують курс криміналістики. Криміналістика є важливою дисципліною у підготовці спеціаліста-юриста (особливо, таких представників юридичної професії як слідчий, прокурор, суддя, адвокат, оперативний працівник, діяльність яких безпосередньо пов'язана з використанням криміналістичних знань). У сьомому та восьмому семестрі проводяться практичні заняття за темами, передбаченими цими методичними порадами та завданнями до практичних занять з криміналістики.

Практичні заняття – одна з основних форм навчання студентів, в процесі реалізації якої відбувається засвоєння практичних навичок використання криміналістичних прийомів, методів та засобів. Вони проводяться у формі виконання завдань, проведення ділових ігор, ознайомлення з можливостями використання засобів криміналістичної техніки, освоєння порядку оформлення результатів використання криміналістичних прийомів, методів та засобів. При підготовці до практичних занять студентам необхідно самостійно опрацювати відповідні розділи підручника, додаткові літературні джерела та засвоїти рекомендації криміналістики.

У результаті вивчення курсу криміналістики студенти повинні:

- **знати** основні положення загальної теорії криміналістики; зміст основних галузей криміналістичної техніки; загальні положення криміналістичної тактики та тактичні особливості проведення окремих слідчих (розшукових) дій; загальні положення криміналістичної методики та особливості розслідування окремих видів злочинів;

- **вміти** застосовувати науково-технічні засоби, правильно виявляти, фіксувати, вилучати та зберігати докази; висувати слідчі версії та складати плани розслідування злочинів та проведення окремих слідчих (розшукових) дій, застосовувати системи тактичних прийомів та окремі криміналістичні методики відповідно до умов конкретних ситуацій.

Список літератури

Белкин Р. С. Криминалистическая энциклопедия / Р. С. Белкин. – М.: Мегатрон XXI, 2000.

Белкин Р. С. Курс криминалистики: В 3-х т. / Р. С. Белкин. – М. : Юристь, 1997.

Гора І. В. Криміналістика: навч. посіб. / І. В. Гора, В. А. Колесник. – К. : Алерта, 2005. – Ч. 1: Криміналістична техніка.

Денисюк С. Ф. Обыск в системе следственных действий (Тактико-криминалистический анализ): науч.-практ. пособ. / С. Ф. Денисюк, В. Ю. Шепитько. – Х. : Консум, 1999.

Журавель В. А. Криміналістичні методики: сучасні наукові концепції: монографія. / В. А. Журавель. – Х.: Вид. агенція «Апостіль», 2012.

Затенацький Д. В. Ідеальні сліди в криміналістиці (техніко-криміналістичні та тактичні прийоми їх актуалізації): монографія / Д. В. Затенацький; за ред. проф. В. Ю. Шепітька. – Х.: Право, 2010.

Капустіна М. В. Розслідування крадіжок вантажів на залізничному транспорті: монографія / М. В. Капустіна; за ред. проф. В. О. Коновалової. – Х. : Право, 2007.

Керівництво з розслідування злочинів: науково-практичний посібник / В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова, В. А. Журавель та ін.; за ред. проф. В.Ю. Шепітька. – Х. : «Одіссей», 2010.

Коновалова В. Е. Версия: концепция и функции в судопроизводстве: Монография / В. Е. Коновалова. – Х., 2007.

Коновалова В. Е. Допрос: тактика и психология / В. Е. Коновалова. – Х. : Изд-во СПД ФЛ Вапнярчук Н. Н., 2006.

Коновалова В. Е. Обыск: тактика и психология / В. Е. Коновалова, В.Ю. Шепитько. – Х. : «Гриф», 1997.

Криміналістика: Підручник / За ред. В. Ю. Шепітька. – 3-тє вид., переробл. и допов. – К.: Концерн Видавничий Дім “Ін Юре”, 2004.

Криміналістика: підручник / В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова, В. А. Журавель та ін.; за ред. проф. В. Ю. Шепітька. – 4-е вид., перероб. і доп. – Х.: Право, 2008.

Криміналістика: ситуаційні моделі та завдання: Навч. посібник / за ред. проф. О.Я. Баєва, проф. В.Ю. Шепітька. – Х.: Апостіль, 2012.

Криминалистика: учебник / под ред. И. Ф. Герасимова, Л. Я. Драпкина. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Высш. шк., 2000.

Криминалистика: учебник / отв. ред. Н. П. Яблоков. – М. : БЕК, 1995.

Криминалистика: учебник для вузов / Т. В. Аверьянова, Р. С. Белкин, Ю. Г. Корухов, Е. Р. Россинская. – 3-е изд., перераб. и доп. – М. : НОРМА, 2007.

Кузьмічов В. С., Прокопенко Г. І. Криміналістика: Навч. посібник / За заг. ред. В. Г. Гончаренка та Є. М. Моїсеєва / В. С. Кузьмічов, Г. І. Прокопенко. – К.: Юрінком Інтер, 2001.

Курс криминалистики: в 3-х т. / под ред. О. Н. Коршуновой и А. А. Степанова. – СПб. : Юрид. центр Пресс, 2004.

Настільна книга слідчого: наук.-практ. видання для слідчих і дізнавачів / М. І. Панов, В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова та ін. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К. : Ін Юре, 2011.

Образцов В. А. Криминалистика: модели средств и технологий раскрытия преступлений: курс лекций / В. А. Образцов. – М. : Изд-во ИМПЭ-ПАБЛИЦ, 2004.

Руководство для следователей / под ред. Н. А. Селиванова, В. А. Снеткова. – М. : ИНФРА-М, 1998.

Руководство по расследованию преступлений: науч.-практ. пособие / А. В. Гриненко, Т. В. Каткова, Г. К. Кожевников, В. Е. Коновалова и др. – Х. : Консум, 2001.

Руководство по расследованию преступлений: науч.-практ. пособие / отв. ред. д.ю.н. А. В. Гриненко. – 2-е изд., пересмотр. и доп. – М. : Норма, 2008.

Салтевський М. В. Криміналістика: підручник: у 2-х ч. – Ч. 2. Методика і тактика / М. В. Салтевський. – Х. : Консум, 2001.

Фунікова О. В. Теоретичні основи класифікації запитань у криміналістиці: монографія / О. В. Фунікова; за ред. проф. В. Ю. Шепітька. – Х. : Право, 2008.

Шепітько В. Ю. Вибрані твори / В. Ю. Шепітько. – Х. : Видавнича агенція «Апостіль», 2010.

Шепітько В. Ю. Довідник слідчого. / В. Ю. Шепітько. – К.: Ін Юре, 2008.

Шепітько В. Ю. Допит: наук.-практ. посіб. / В. Ю. Шепітько. – Х. : КримАрт, 1998.

Шепітько В. Ю. Криміналістика: курс лекцій / В. Ю. Шепітько. – 4-е изд. – Х. : ООО «Одиссей», 2011.

Шепітько В. Ю. Криміналістика: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / В. Ю. Шепітько. – К. : Ін Юре, 2010.

Шепітько В. Ю. Криміналістика: Енциклопедичний словник. / В. Ю. Шепітько. – Х.: Право, 2001.

Шепітько В. Ю. Криміналістика: Словник термінів. / В. Ю. Шепітько. – К.: Ін Юре, 2004.

Шепітько В. Ю. Криміналістична тактика (системно-структурний аналіз): монографія / В. Ю. Шепітько. – Х. : Харків юрид., 2007.

Шепітько В. Ю. Справочник следователя: изд-е 2-е перераб. и доп. / В. Ю. Шепітько. – Х. : ООО «Одиссей», 2010.

Шепітько В. Ю. Теория криміналістической тактики / В. Ю. Шепітько. – Х. : Гриф, 2002.

Щур Б. В. Теоретичні основи формування та застосування криміналістичних методик: монографія / Б. В. Щур. – Х.: Харків юридичний, 2010.

П Л А Н
практичних занять у 7 семестрі

Тема 1. ТРАСОЛОГІЯ

(2 год.)

1. Поняття трасології і її значення.
2. Поняття сліду в трасології. Класифікація слідів.
3. Виявлення, фіксація і вилучення слідів рук та слідів взуття людини.
4. Сліди транспортних засобів.
5. Трасологічна експертиза: поняття і види.

На практичному занятті студенти ознайомлюються з технічними засобами і прийомами виявлення і фіксації слідів рук, ніг та взуття, транспортних засобів, знарядь злочину; відпрацьовують навички використання технічних засобів у лабораторіях кафедри; складають фрагменти протоколів з описом порядку виявлення та фіксації слідів.

Студентам пропонується перегляд відеофільмів, які демонструють порядок виявлення і фіксації слідів рук та слідів ніг під час проведення слідчого огляду.

Д о д а т к о в а л і т е р а т у р а

Гончаренко В. И. Научно-технические средства в следственной практике / В. И. Гончаренко. – К. : Вища шк., 1984.

Звирбуль А. К. Расследование краж, грабежей и разбойных нападений: учеб. пособ. / А. К. Звирбуль, В. И. Смыслов. – М. : ВЮЗИ, 1982.

Ищенко П. П. Специалист в следственных действиях (уголовно-процессуальные и криминалистические аспекты) / П. П. Ищенко. – М. : Юрид. лит., 1990.

Кобзар С. І. Криміналістична трасологія: навч. посіб. / С. І. Кобзар. – Луганськ : РВВ ЛІВС, 1999.

Найдис И. Д. Использование следов орудий взлома и инструментов для расследования преступлений: учеб. пособ. / И. Д. Найдис. – Х. : Юрид. ин-т, 1980.

Руководство для следователей / под ред. Н. А. Селиванова, В. А. Снеткова. – М. : ИНФРА-М, 1998.

Руководство по расследованию преступлений: науч.-практ. пособие / А. В. Гриненко, Т. В. Каткова, Г. К. Кожевников, В. Е. Коновалова и др. – Х. : Консум, 2001.

Руководство по расследованию преступлений: науч.-практ. пособие / отв. ред. д.ю.н. А. В. Гриненко. – 2-е изд., пересмотр. и доп. – М. : Норма, 2008.

Сырков С. М. Предварительное исследование следов орудий взлома на месте кражи: учеб. пособ. / С. М. Сырков, Г. Н. Меженцев. – М. : ВНИИ МВД СССР, 1985.

Універсальний криміналістичний комплект слідчого: практ. посіб. / В. Ю. Шепітько, І. В. Борисенко, О. Ю. Булулуков та ін. – Х., 2004.

Хрусталеv В. Н. Участие специалиста-криминалиста в следственных действиях: учеб. пособ. / В. Н. Хрусталеv, Р. Ю. Трубицын. – СПб. : Питер, 2003.

Тема 2. ТАКТИКА ОГЛЯДУ

1. Поняття і завдання огляду.
2. Види огляду.
3. Підготовка до огляду та його учасники.
4. Методи дослідження та фіксації обстановки місця події.
5. Фіксація результатів огляду.

Під час заняття студентам пропонується перегляд відеофільму на тему «Тактика огляду місця події», після чого студенти відпрацьовують навички проведення навчального огляду в умовах ситуацій, запропонованих викладачем. В процесі заняття студенти використовують набір технічних засобів

«Універсальна валіза слідчого», проводять фотозйомку, складають протокол огляду.

Наприкінці заняття проводиться аналіз проведених навчальних дій і складених протоколів, виявляються і обговорюються організаційні та тактичні помилки.

Додаткова література

Алексейчук В. І. Огляд місця події: тактика і психологія: монографія / В. І. Алексейчук; за ред. проф. В. О. Коновалової. – Х. : Видавнича агенція «Апостіль», 2011.

Звирбуль А. К. Расследование краж, грабежей и разбойных нападений: учеб. пособ. / А. К. Звирбуль, В. И. Смыслов. – М. : ВЮЗИ, 1982.

Колесниченко А. Н. Судебная фотография / А. Н. Колесниченко, И. Д. Найдис. – Х. : Вища шк. : Изд-во при Харьк. ун-те, 1981.

Криміналістика: ситуаційні моделі та завдання: Навч. посібник / за ред. проф. О. Я. Баєва, проф. В. Ю. Шепітька. – Х.: Апостіль, 2012.

Огляд місця події при розслідуванні окремих видів злочинів: наук.-практ. посіб. / за ред. Н. І. Клименко. – К. : Юрінком Інтер, 2005.

Осмотр места происшествия: практич. пособ. / под ред. А. И. Дворкина. – М. : Юристъ, 2000.

Постика И. В. Судебная (криминалистическая) фотография: теория и практика: монография / И. В. Постика. – Одесса : Юрид. лит., 2002.

Рассейкин Д. П. Осмотр места происшествия и трупа при расследовании убийств / Д. П. Рассейкин. – Саратов : Приволж. Кн. Изд-во, 1967.

Слідчий огляд: сутність, види, тактика проведення огляду місця події і тактика використання техніко-криміналістичних засобів та спеціальних знань: монографія / за заг. ред. В. О. Комахи. – Дніпропетровськ: ІМА-прес, 2004.

Цимбал М. Л. Розслідування пожеж (огляд місця події

та проблеми застосування спеціальних знань): монографія / М. Л. Цимбал; за ред. проф. В.Ю. Шепітька. – Х. : Гриф, 2004.

Шабадей А. М. Дорожньо-транспортні події. Особливості розслідування / А. М. Шабадей, С. О. Шевцов, К. В. Дубонос. – Х. : Факт, 2003.

Шепітько В.Ю. Тактика огляду місця події: Текст лекції. – Х., 1994.

Тема 3. ЗАЛУЧЕННЯ ЕКСПЕРТА

(2 год.)

1. Поняття судової експертизи, її види та значення.
2. Система судово-експертних установ в Україні.
3. Основи підготовки та проведення судових експертиз.

Під час заняття студенти відпрацьовують навички складання постанов про доручення проведення судових експертиз. В процесі розгляду теоретичних питань використовуються зразки експертних висновків, запропонованих лабораторією кафедри.

Додаткова література

Аверьянова Т. В. Судебная экспертиза: Курс общей теории. – М.: Норма, 2006.

Зинин А. М., Майлис Н. П. Судебная экспертиза: Учебник. – М.: Право и закон, 2002.

Клименко Н. І. Судова експертологія: Курс лекцій: Навч. посіб. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2007.

Россинская Е. Р. Судебная экспертиза в гражданском, арбитражном, административном и уголовном процессе / Е. Р. Россинская. – М. : Норма, 2005.

Судова експертиза: нормативно-правове регулювання та

наукові коментарі: навчально-довідковий посібник / В. Ю. Шепітько, М. Л. Цимбал, Е. Б. Сімакова-Єфремян, В. М. Шерстюк та ін. – Х. : Одіссей, 2004.

Тагаев Н. Н. Судебно-медицинская экспертиза в уголовном и гражданском судопроизводстве: учеб. пособие / Н. Н. Тагаев. – Х. : Фирма «Консум», 1998.

Цимбал М. Л. Розслідування пожеж (огляд місця події та проблеми застосування спеціальних знань): монографія / М. Л. Цимбал; за ред. проф. В.Ю. Шепітька. – Х. : Гриф, 2004.

Чешко И. Д. Экспертиза пожаров (объекты, методы, методики исследования) / И. Д. Чешко; под ред. Н. А. Андреева. – С.-Пб., 1997.

Шабадей А. М. Дорожньо-транспортні події. Особливості розслідування / А. М. Шабадей, С. О. Шевцов, К. В. Дубонос. – Х. : Факт, 2003.

Щербаковский М. Г. Судебные экспертизы: назначение, производство, использование: учеб.-практ. пособ. / М. Г. Щербаковский. – Х. : Эспада, 2005.

Энциклопедия судебной экспертизы / под ред. Т. В. Аверьяновой, Е. Р. Россинской. – М.: Юристъ, 1999.

Інструкція про призначення та проведення судових експертиз: затв. Наказом Міністерства юстиції України від 08.10.1998 р. № 53/5 // Офіц. вісн. України. – 1998. – № 46.

П Л А Н
практичних занять у 8 семестрі

**Тема 1. РОЗСЛІДУВАННЯ ПРИВЛАСНЕННЯ, РОЗТРАТИ
МАЙНА АБО ЗАВОЛОДІННЯ НИМ ШЛЯХОМ
ЗЛОВЖИВАННЯ СЛУЖБОВИМ СТАНОВИЩЕМ.**

(2 год.)

1. Сутність і значення криміналістичної характеристики злочинів. Елементи криміналістичної характеристики злочинів.
2. Криміналістична характеристика привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем.
3. Планування розслідування.
4. Розслідування привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, яке вчинене посадовими особами.

Під час обговорення питань теми студентам пропонується аналіз фабул, запропонованих викладачем, з метою відпрацювання вмінь і навичок висунення версій та планування розслідування злочинів.

Д о д а т к о в а л і т е р а т у р а

Волобуєв А. Ф. Проблеми методики розслідування розкрадань у сфері підприємництва. – Х., 2000.

Керівництво з розслідування злочинів: науково-практичний посібник / В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова, В. А. Журавель та ін.; за ред. проф. В.Ю. Шепітька. – Х. : «Одіссей», 2010.

Колесниченко А. Н., Коновалова В. Е. Криминалистическая характеристика преступлений: Учеб. пособ. – Х., 1985.

Криміналістика: ситуаційні моделі та завдання: Навч.

посібник / за ред. проф. О. Я. Баєва, проф. В. Ю. Шепітька. – Х.: Апостіль, 2012.

Матусовский Г. А. Экономические преступления: криминалистический анализ. – Х.: Консум, 1999.

Розслідування злочинів у сфері господарської діяльності: окремі криміналістичні методики / за ред. В.Ю. Шепітька. – Х., 2006.

Тема 2. РОЗСЛІДУВАННЯ ВБИВСТВ

(2 год.)

1. Криміналістична характеристика вбивств.
2. Слідчі версії і планування розслідування.
3. Огляд місця події при розслідуванні вбивств.

Під час обговорення питань теми студентам пропонується аналіз фабул, запропонованих викладачем, з метою відпрацювання вмій і навичок висунення версій та планування розслідування злочинів.

Додаткова література

Здоровко С. Ф. Розслідування вбивств, що вчиняються організованими злочинними групами (типові тактичні операції). – Х., 2004.

Коновалова В. Е. Убийство: искусство расследования: монография / В. Е. Коновалова. – Х. : Факт, 2001.

Костенко М. В. Вбивства на замовлення: криміналістична характеристика – Х., 2006.

Криміналістика: ситуаційні моделі та завдання: Навч. посібник / за ред. проф. О. Я. Баєва, проф. В. Ю. Шепітька. – Х.: Апостіль, 2012.

Рассейкин Д. П. Осмотр места происшествия и трупа при расследовании убийств / Д. П. Рассейкин. – Саратов : Приволж. кн. изд-во, 1967.

Семенов В. В. Розслідування вбивств, прихованих інсценуванням: монографія / В. В. Семенов; за ред. В. О. Коновалової. – Х. : Вид. СПД ФО Вапнярчук Н.М., 2006.

Синчук В. Л. Розслідування вбивств: шляхи вдосконалення: монографія / В. Л. Синчук; за ред. проф. В. А. Журавля. – Х. : «Харків юридичний», 2005.

Навчальне видання

Електронне видання

**МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ТА ЗАВДАННЯ
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
З КРИМІНАЛІСТИКИ**

**галузь знань 0304 “Право”,
освітньо-кваліфікаційний рівень “Бакалавр”,
напрямок підготовки 6.030401 “Правознавство”**

для студентів IV курсу заочного факультету

У к л а д а ч і: ШЕПІТЬКО Валерій Юрійович,
КОНОВАЛОВА Віолетта Омелянівна,
ЖУРАВЕЛЬ Володимир Андрійович,
АЛЕКСЕЙЧУК Вікторія Іванівна,
БОРИСЕНКО Ігор Володимирович,
ДЕНИСЮК Станіслав Федорович,
ДУДНІКОВ Анатолій Леонідович,
КАПУСТІНА Марієтта Владиславівна,
МУСІЄНКО Олег Леонідович,
СЕМЕНОГОВ В'ячеслав Володимирович,
ФУНІКОВА Олена Володимирівна,
ШЕВЧУК Віктор Михайлович

(у авторській редакції)

Відповідальний за випуск *В.Ю. Шепітько*